

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Вченої ради
Державній установі
«Інститут епідеміології та
інфекційних хвороб
ім. Л.В. Громашевського
НАМН України»
від 22 лютого 2023 р.,
протокол № 3

Уведено в дію
Наказом ДУ «ІЕІХ
ім. Л.В. Громашевського НАМН
України»
від 26 травня 2023 р. № 27- 3

ПОЛОЖЕННЯ **про наукову і академічну доброчесність** **у Державній установі «Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім.** **Л.В. Громашевського НАМН України»**

1. Загальні положення

1.1. Положення про наукову і академічну доброчесність у Державній установі «Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського НАМН України» (ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України») (далі – Положення) закріплює норми та правила етичної поведінки та професійного спілкування між учасниками наукового, освітнього процесів, визначає принципи, цінності, норми, правила та умови дотримання академічної доброчесності, порядок перевірки та критерії оцінювання академічного плагіату, види порушень норм і правил академічної доброчесності, заходи їх попередження, виявлення та відповідальності за їх порушення, права учасників наукового, освітнього процесів, стосовно яких виявлено факт порушення академічної доброчесності, організацію роботи Комісії з дотримання академічної доброчесності та наукової етики.

1.2. Положення про дотримання академічної доброчесності в ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» (далі – Положення) розроблене відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», «Етичного кодексу ученого України», «Етичного кодексу лікаря України», Рекомендацій щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо (лист МОН України 15.08.2018 № 1/11-8681), Статуту ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського

НАМН України» інших нормативних документів.

1.3. Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», іншими законодавчими та нормативно-правовими актами правил, якими мають керуватися учасники наукового, освітнього процесів під час провадження наукової (творчої) діяльності, навчання, викладання та з метою забезпечення довіри до результатів наукових (творчих) досягнень та/або навчання і є складовою системи внутрішнього забезпечення якості наукової, освітньої діяльності в ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України»

1.4. Наукова етика – сукупність встановлених та визнаних академічною спільнотою норм поведінки, правил, моралі працівників, зайнятих у сфері науково-технічної та науково-педагогічної діяльності.

1.5. Суб'єктами академічної доброчесності є наукові та інші працівники і здобувачі освіти (слухачі, аспіранти, докторанти та інші) в ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України», а також працівники установ, підприємств, організацій, які спільно з ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» проводять наукову, науково-технічну, інноваційну, освітню діяльність.

1.6. Норми та правила цього Положення є однаковими для всіх учасників наукового, освітнього процесів ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України».

2. Цінності, принципи академічної доброчесності та культура поведінки учасників наукового і освітнього процесів

2.1. Права і свободи людини, покладені в основу механізму забезпечення академічної доброчесності, закладають підґрунтя для формування розумної, обізнаної та відповідальної особистості, забезпечують високу якість результатів наукової, освітньої діяльності, стимулюють її творчість.

2.2. Для забезпечення академічної доброчесності учасники наукового, освітнього процесів мають дотримуватися таких принципів:

- верховенства права;
- законності;
- демократизму;
- пріоритетності прав і свобод людини та громадянина;
- рівноправності;
- гарантування прав і свобод;
- науковості;
- професіоналізму та компетентності;
- партнерства і взаємодопомоги;
- поваги та взаємної довіри;
- відкритості і прозорості;
- відповідальності за порушення академічної доброчесності.

2.3. Культура поведінки учасників наукового, освітнього процесів ДУ

«ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України»:

2.3.1. Наукові працівники повинні дотримуватися академічної доброчесності, забезпечувати контроль за її дотримання здобувачами освіти в освітньому процесі та науковій діяльності, уникати авторитарності та категоричності, погроз, примусу чи насильства, постійно дбати про культуру мовлення.

2.3.2. Здобувачі освіти повинні виконувати вимоги освітньої програми (індивідуального навчального плану за його наявності), дотримуватися норм і правил академічної доброчесності, досягати результатів навчання, передбачених стандартом освіти для відповідного рівня освіти.

2.3.3. Усі учасники наукового, освітнього процесів мають бути ввічливими, тактовними, стриманими й коректними, дотримуватися норм етикету, слідкувати за власним зовнішнім виглядом, зберігати самоконтроль і витримку, уникати конфліктів, проявів негативних емоційних реакцій та будь-яких дій, що ображають особистість, принижують її людську честь і гідність, не вживати ненормативної лексики, грубих і образливих висловів.

3. Вимоги до учасників наукового, освітнього процесів ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» щодо дотримання академічної доброчесності та заходи з її попередження

3.1. Наукові та інші працівники ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» зобов'язані:

- дотримуватися Конституції України, Декларації прав людини, законодавчих та підзаконних актів;
- утверджувати позитивний імідж наукової установи, примножувати його традиції;
- дотримуватися етичних норм спілкування на засадах партнерства, взаємоповаги, толерантності стосунків;
- належним чином посилалися на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримуватися норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надавати достовірну інформацію про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну наукову, науково-педагогічну, творчу діяльність;
- контролювати дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивно та неупереджено оцінювати результати навчання;
- у разі отримання інформації про факти неналежного виконання учасниками освітнього процесів своїх обов'язків, порушення ними Конституції та законів України невідкладно повідомляти керівництво підрозділу або закладу.

3.2. Здобувачі вищої та післядипломної освіти зобов'язані:

- сприяти збереженню та примноженню традицій наукового закладу,

- підвищенню його престижу власними досягненнями в навчанні та науковій діяльності;
- самостійно виконувати навчальні завдання, поточний та підсумковий контроль за результатами навчання;
  - з повагою ставитися до наукових та інших працівників, інших здобувачів освіти;
  - належним чином посилається на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
  - дотримуватися норм законодавства про авторське право та суміжні права;
  - надавати достовірну інформацію про результати власної наукової, творчої, навчальної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;
  - бути присутніми на навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;
  - уникати пропозицій неправомірної вигоди за отримання будь-яких переваг;
  - не здійснювати або не заохочувати будь-яким способом зміни отриманої оцінки;
  - у разі отримання інформації про факти неналежного виконання учасниками освітнього процесів своїх обов'язків, порушення ними Конституції та законів України невідкладно повідомляти керівництво підрозділу, закладу.

3.3. Для упередження недотримання норм та правил академічної доброчесності в ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» застосовується такий комплекс попереджувальних заходів:

- інформування учасників наукового, освітнього процесів про необхідність дотримання норм та правил академічної доброчесності, професійної наукової етики;
- розповсюдження методичних та інших матеріалів щодо норм та правил академічної доброчесності;
- проведення семінарів з учасниками наукового, освітнього процесів з питань методики підготовки наукових, навчальних робіт, правил опису джерел та оформлення цитувань;
- ознайомлення учасників наукового, освітнього процесів з цим Положенням;
- посилення контролю завідувачів підрозділів, наукових лабораторій, наукових керівників дисертаційних робіт, членів спеціалізованої вченої ради тощо за правильним оформленням посилань на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей тощо;
- перевірка всіх рукописів наукової, методичної, освітньої продукції, що видається від імені ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України», на наявність академічного плагіату.

3.4. Обов'язковій експертній оцінці та (або) технічній перевірці, щодо наявності академічного плагіату з використанням спеціалізованих програмно-технічних засобів, підлягають:

3.4.1. Електронні рукописи заключних звітів науково-дослідних робіт

(НДР), що виконані в ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» (незалежно від тривалості їх виконання і джерел фінансування).

3.4.2. Електронні рукописи дисертаційних робіт і авторефератів здобувачів ступеня доктора філософії (кандидата наук) та доктора наук, що виконані в ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» та які приймають до захисту в спеціалізованій вченій раді, що виконані в ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» (на етапі попередньої експертизи).

3.4.3. Електронні рукописи наукових, науково-методичних, навчально-методичних праць (монографій, книг, посібників, підручників, методичних рекомендацій, інформаційних листів тощо), дистанційних курсів, що потребують рекомендації Вченої ради ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України».

3.4.4. Електронні рукописи статей, що приймаються до друку в журналах «Профілактична медицина : теорія та практика» та «.....».

3.4.5. Електронні рукописи статей, тези доповідей, які надходять до оргкомітетів ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» з проведення заходів наукового, навчально-методичного, виховного спрямування (конференцій, семінарів, круглих столів) тощо.

3.4.6. Електронні рукописи інших документів, відповідно до рішення Вченої ради ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» чи тимчасової експертної комісії, призначеної керівництвом ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України», чи за зверненням .

3.5. Добровільній експертній оцінці та (або) технічній перевірці, щодо наявності академічного плагіату з використанням спеціалізованих програмно-технічних засобів, підлягають будь які електронні матеріали за особистим зверненням співробітників та аспірантів, слухачів тощо ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України»

4. Загальні рекомендації щодо запобігання академічному плагіату в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, наукових доповідях, статтях тощо)

4.1. Будь-який текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі з іншого джерела, обов'язково має супроводжуватися посиланням на це джерело. Винятки допускаються лише для стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальноживаними.

4.2. Якщо перефразування чи довільний переказ в тексті наукової роботи тексту іншого автора (інших авторів) займає більше одного абзацу, посилання (бібліографічне та/або текстуальне) на відповідний текст та/або його автора (авторів) має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці наукової роботи, крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків (в останньому разі допускається подати одне посилання наприкінці списку).

4.3. Якщо цитата з певного джерела наводиться за першоджерелом, в тексті наукової роботи має бути наведено посилання на першоджерело. Якщо цитата наводиться не за першоджерелом, в тексті наукової роботи має бути наведено посилання на безпосереднє джерело цитування («цитуються за :_____»).

4.4. Будь-яка наведена в тексті наукової роботи науково-технічна інформація має супроводжуватися чітким вказуванням на джерело, з якого взята ця інформація. Винятки припускаються лише для загальновідомої інформації, визнаної всією спільнотою фахівців відповідного профілю. У разі використання у науковій роботі тексту нормативно-правового акту достатньо зазначити його назву, дату ухвалення та, за наявності, дату ухвалення останніх змін до нього або нової редакції.

5. Відповідальність за порушення норм академічної доброчесності

5.1. Науковий результат – нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акту, нормативного документа або науково-методичних документів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову, тощо (п. 22 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

Текст наукової роботи – повний текст наукової роботи, та коментарями, примітками, бібліографією, переліком джерел та всіма додатками до основного тексту.

Раніш створені твори – раніше оприлюднений чи переданий для публікації текст. Твори, передані на постійне зберігання до архівних установ, прирівнюються до оприлюднених.

5.2. Плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору (пункт в ст. 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства (ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту»). Академічним плагіатом є:

5.2.1. Відтворення в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.

5.2.2. Відтворення в тексті наукової роботи, повністю або частково,

тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.

5.2.3. Відтворення в тексті наукової роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата.

5.2.4. Відтворення в тексті наукової роботи наведеної в іншому джерелі науково-технічної інформації (крім загальновідомої) без вказування на те, з якого джерела взята ця інформація.

5.2.5. Відтворення в тексті наукової роботи оприлюднених творів мистецтва без зазначення авторства цих творів мистецтва.

5.3. Порухеннями академічної доброчесності є:

- *академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства, а саме:
  - копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результатів під своїм іменем;
  - створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел;
  - рерайт – перефразування чужої праці без згадування оригінального автора;
- *академічне шахрайство* – будь-які дії учасників наукового, освітнього процесів змістом яких є: посилання на джерела, які не використовувалися в роботі; використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалки, мікронавушники, телефони, планшети тощо); проходження процедур контролю знань підставними особами;
- *виконання на замовлення* та (або) продаж академічних текстів (дисертацій, дипломних, курсових робіт, навчальної літератури);
- *компіляція* – створення значного масиву тексту шляхом копіювання із різних джерел без внесення в нього правок, посилань на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту;
- *недбале виконання посадових обов'язків* – невиконання або неналежне виконання особою своїх обов'язків через несумлінне ставлення до них, що може негативно вплинути на якість наукового, освітнього процесів;
- *необ'єктивне оцінювання* – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;
- *обман* – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної наукової, творчої, освітньої діяльності чи організації наукового, освітнього процесів; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація,

фальсифікація та списування;

- *отримання неправомірної вигоди* – надання (отримання) учасником наукового, освітнього процесів чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в науковому, освітньому процесі;
- *парафраз* – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту. Сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних оборотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет);
- *піратство* у сфері авторського права і (або) суміжних прав – використання об'єктів авторського права і суміжних прав з метою отримання комерційної вигоди без згоди правовласників;
- *приватний інтерес* – будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними або юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських та інших організаціях;
- *приписування результатів* колективної діяльності одній або окремим особам без узгодження з іншими учасниками авторського колективу, або внесення до списку авторів наукової чи навчально-методичної праці осіб, які не брали участь у створенні продукту;
- *самоплагіат* – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- *списування* – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- *фабрикація* – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в наукових дослідженнях або освітньому процесі;
- *фальсифікація* – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються наукових досліджень чи освітнього процесів.

5.4. За результатами виявлення порушення норм і правил академічної доброчесності керівником структурного підрозділу (іншою особою за його дорученням) складається відповідний акт, який підписується трьома науковими працівниками та разом із заявою передається на розгляд Комісії з дотримання наукової етики та академічної доброчесності в ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України»

5.5. За порушення академічної доброчесності (в залежності від їх характеру, ступеню, наслідків) до наукових працівників у встановленому порядку згідно законодавства можуть бути застосовані такі заходи

відповідальності:

- попередження з поверненням матеріалів на доопрацювання;
- відмова у присудженні чи позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади;
- відмова щодо участі в конкурсі на зайняття вакантних посад;
- дострокове (позачергове) проведення атестації;
- дострокове розірвання трудової угоди;
- та інші, передбачені законодавством України.

5.6. За порушення академічної доброчесності до здобувачів освіти в установленому порядку згідно законодавства можуть бути застосовані такі заходи відповідальності:

- попередження;
- повторне проходження навчального курсу (за власний кошт);
- анулювання результатів освітньої діяльності (залік, екзамен, курсова, дипломна робота тощо) з проведенням повторного її оцінювання;
- відрахування з ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України»;
- та інші, передбачені законодавством України.

6. Порядок перевірки та критерії оцінювання академічного плагіату

6.1. Обов'язковій перевірці на академічний плагіат підлягають матеріали, зазначені п. 3.4 цього Положення.

6.2. Перевірку матеріалів на наявність академічного плагіату здійснюють відповідальні особи:

- a) керівники наукових підрозділів (кваліфіковані наукові працівники, за дорученням керівників) – НДР, наукові, науково-методичні, навчально-методичні праці, інші наукові роботи (статі, тези, методичні рекомендації, інформаційні листи) тощо, які створені у їх підрозділі;
- b) секретар спеціалізованої вченої ради – дисертаційні роботи та автореферати здобувачів наукових ступенів, що приймаються до офіційного захисту;
- c) відповідальні секретарі наукового журналу, наукових видань, конференцій, проблемної комісії тощо – рукописи статей, тези доповідей, інші матеріали;
- d) інші особи, окремо призначені адміністрацією чи Вченою радою ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» (члени комісій з перевірки первинних матеріалів, атестаційних комісій, спеціальних експертних комісій тощо).

6.3. Перевірка на академічний плагіат здійснюється з використанням спеціалізованих програмно-технічних засобів, що рекомендовані МОН України, на етапі подання матеріалів для їх розгляду.

Перелік спеціалізованих програмно-технічних засобів, що використовуються для перевірки на академічний плагіат затверджується Вченою радою ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України», за поданням Комісії з дотримання академічної доброчесності та наукової етики.

Адміністрація ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» забезпечує придбання, розміщення, обслуговування і підтримку працездатності програмно-технічних засобів, що використовуються для перевірки на академічний плагіат. Своім наказом призначає місце розташування програмно-технічних засобів та відповідальну особу, для технічного забезпечення перевірки на академічний плагіат, встановлює режим та терміни проведення такої перевірки.

6.4. Зазначені в п. 6.2. цього Положення особи визначають особливість та унікальність кожної представленої наукової роботи (матеріалу) та надають узагальнюючий висновок (на паперовому носії) та розгорнутий протокол перевірки (на електронному носії). Висновок щодо наявності академічного плагіату (на паперовому носії в 3-х примірниках) підписують: (1) відповідальна особа, яка провела перевірку, (2) технічний працівник, що провів перевірку, (3) автор(и) перевірених матеріалів. В разі виявлення ознак академічного плагіату зазначені матеріали направляються для додаткового розгляду в Комісією з дотримання академічної доброчесності та наукової етики ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України». Результати перевірки затверджуються заступником директора з наукової роботи ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України».

6.5. При перевірці робіт і матеріалів використовується така шкала оцінювання унікальності роботи (% до загального обсягу матеріалу):

Відсоток унікальності	Рекомендації
90-100 %	висока унікальність, робота допускається до захисту або (та) опублікування
70-89 %	середня унікальність, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки
51-69 %	низька унікальність, робота потребує суттєвого доопрацювання та повторної перевірки
50 % і нижче	низька унікальність, робота відхиляється без права подальшого розгляду

В разі виявлення ознак академічного плагіату відповідальна особа, яка провела перевірку, встановлює вид порушеннями академічної доброчесності, відповідно до п. 5.3, 6.7 – 6.11.

6.7. Для констатації різновиду академічного плагіату *«відтворення в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту»*, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

- a) в тексті іншого автора (інших авторів) наявний такий чи майже такий текстовий фрагмент обсягом більше одного речення, як в оцінюваній науковій роботі (за винятком стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальноживаними);
- b) цей текст іншого автора (інших авторів) було створено раніше, ніж оцінювану наукову роботу (або інший текст автора оцінюваної наукової роботи, де наявне таке саме речення чи група речень);
- c) автор оцінюваної наукової роботи не посилається на цей текст іншого автора (інших авторів), або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині своєї роботи) так, що незрозуміло, якого саме речення (якої саме групи речень) оцінюваної наукової роботи стосується посилання.

6.8. Для констатації різновиду академічного плагіату *«відтворення в тексті наукової роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту»*, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

- a) в оцінюваній науковій роботі міститься відтворення (повністю або частково) тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ: обсягом до абзацу без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту, або обсягом більше абзацу без бібліографічного та/або текстуального посилання на автора (авторів) відтвореного тексту щонайменше один раз у кожному абзаці (крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків);
- b) відтворюваний текст іншого автора (інших авторів) було створено раніше, ніж оцінювану наукову роботу (або інший ідентичний за змістом текст автора оцінюваної наукової роботи).

6.9. Для констатації різновиду академічного плагіату *«відтворення в тексті наукової роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата»*, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

- a) в оцінюваній науковій роботі наведено п'ять або більше цитат з третіх джерел саме чи майже в такому обсязі, як вони наведені в іншому джерелі, без вказування на це інше джерело як джерело, з якого запозичені відповідні цитати;
- b) це інше джерело було створено раніше, ніж оцінювана наукова робота (або інший текст автора оцінюваної наукової роботи, де наведено такі самі цитати);
- c) автор не посилається на це інше джерело, або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині свого тексту) так, що з посилання незрозуміло, що саме з цього джерела насправді взяті використані автором цитати з третіх джерел.

6.10. Для констатації різновиду академічного плагіату *«відтворення в тексті наукової роботи наведеної в іншому джерелі науково-технічної інформації (крім загальновідомої) без вказування на те, з якого джерела взята*

ця інформація», достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

- а) в іншому джерелі оприлюднена та сама науково-технічна інформація (крім загальновідомої), яка наведена в оцінюваній науковій роботі;
- б) це інше джерело було створено раніше, ніж оцінювана наукова робота (або інший текст автора роботи, де наявна та сама науково-технічна інформація);
- с) автор не посилається на це інше джерело, або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині свого тексту) так, що з посилання незрозуміло, яку саме науково-технічну інформацію, використану в роботі (крім загальновідомої), автор бере з цього джерела.

6.11. Для констатації різновиду академічного плагіату «відтворення в тексті наукової роботи оприлюднених творів мистецтва без зазначення авторства цих творів мистецтва», достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

- а) в оцінюваній науковій роботі використані раніше оприлюднені твори мистецтва;
- б) автори (та/чи назви, виконавці, джерело) цих творів мистецтва відомі;
- с) в оцінюваній науковій роботі автори (та/чи назви, виконавці, джерело) цих творів мистецтва не вказані.

6.12. Результати перевірки на дотримання вимог щодо наявності або відсутності академічного плагіату розглядаються Комісією з дотримання академічної доброчесності та наукової етики ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» і оформлюються протоколом, з обов'язковим формулюванням одного із варіантів рішення: «рекомендувати до захисту / опублікування тощо»; «повернути матеріали на доопрацювання»; «відхилити роботу без права подальшого розгляду».

6.13. Матеріали, що за результатами перевірки на плагіат «рекомендовані до захисту / опублікування тощо» додаткового не розглядаються Комісією з дотримання академічної доброчесності та наукової етики ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України».

6.14. При виявленні факту академічного плагіату, особи надають мотивовані письмові пояснення для їх розгляду Комісією з дотримання академічної доброчесності та наукової етики ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України», яка приймають остаточне рішення щодо наявності в роботі ідей та наукових результатів, які отримані іншими авторами, та (або) відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання.

6.15. У випадку незгоди автора з рішенням Комісії з дотримання академічної доброчесності та наукової етики зазначене питання розглядається на Вченій раді ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України», рішення якої є остаточним і може бути змінено лише після доопрацювання і повторної перевірки матеріалів на дотримання вимог щодо наявності або відсутності академічного плагіату.

7. Організація роботи Комісії з дотримання академічної доброчесності та наукової етики

7.1. З метою виконання норм цього Положення створюється Комісія з дотримання академічної доброчесності та наукової етики в ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» (далі – Комісія).

Комісія є дорадчим експертним органом Вченої ради ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України». До компетенції Комісії відносяться питання експертизи порушень норм академічної доброчесності і наукової етики. Відповідно до рішення Вченої ради ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» повноваження Комісії можуть бути тимчасово розширені, для вирішення окремих експертних питань, що знаходяться у її компетенції.

Для вирішення питань, що входять до компетенції Комісії, можуть звертатись:

- а) особи, що зазначені в п. 6.2 цього Положення;
- б) члени комісії з перевірки первинних матеріалів, рецензенти, опоненти тощо (з питань порушення академічної доброчесності і наукової етики, визначених в п. 5.3 цього Положення).
- с) будь які учасники наукового і освітнього процесу, що здійснюється у ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України».

7.2. Комісія має право одержувати й розглядати інформацію (заяви, повідомлення) щодо недотримання наукової етики, норм і правил академічної доброчесності учасниками наукового, освітнього процесів ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» та надавати уповноваженим для прийняття рішень у межах їх компетенції особам пропозиції щодо застосування ними відповідних засобів реагування.

7.3. У своїй діяльності Комісія керується Конституцією України, законодавством в сфері наукової, освітньої діяльності, нормативно-правовими актами Міністерства освіти і науки України та інших органів державного управління, Статутом ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України», науково-методичними коментарями, експертними висновками тощо, та цим Положенням.

7.4. Строк повноважень Комісії становить два роки.

До складу Комісії входять п'ять членів:

- заступник директора з наукової роботи ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України», член Комісії за посадою;
- представник, обраний зборами Ради молодих вчених ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» відкритим голосуванням, простою більшістю голосів;
- три провідних наукових працівника ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України», обрані Вченою радою ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» відкритим голосуванням, простою більшістю голосів.

На першому засіданні Комісії обираються її голова, заступник голови і секретар Комісії. Склад Комісії, її голова, заступник голови і секретар, строк

повноважень Комісії затверджуються наказом ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України».

Будь-який обраний член Комісії може бути дострокового відкликаний з її складу, відповідно до обґрунтованого рішення не менше ніж 2/3 голосами від загальної кількості членів Вченої ради ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України».

Передбачається ротація членів Комісії. Обрані члени Комісії не можуть обиратися більш двох строків підряд. В разі дострокового виходу будь-якого члена Комісії, відбуваються позачергові вибори на вакантне місце не пізніше одного місяця.

7.5. Голова Комісії веде засідання, підписує протоколи та рішення, представляє її інтереси, виконує інші повноваження з питань організації та діяльності. За відсутності Голови його обов'язки виконує заступник. Ведення протоколу засідання Комісії та технічну підготовку матеріалів до їх розгляду здійснює секретар.

7.6. Організаційною формою роботи Комісії є засідання. Засідання можуть бути чергові, що проводяться у визначені планом роботи терміни, та позачергові, що скликаються при необхідності для розгляду вирішення нагальних питань. Засідання Комісії проводиться за умови, коли в ньому беруть участь не менше ніж 2/3 від загальної кількості її членів. У засіданнях Комісії беруть участь її члени особисто та запрошені для розгляду окремих питань.

7.7. За результатами розглянутих на засіданні питань Комісія готує вмотивовані рішення у вигляді висновків щодо дотримання (порушення чи не порушення) норм цього Положення. Висновки Комісії підписує її голова. Зазначені висновки мають рекомендаційний характер, подаються уповноваженим для прийняття рішень у межах їх компетенції особам для подальшого вжиття відповідних заходів реагування.

7.8. При виявленні в діях суб'єктів академічної доброчесності ознак складу правопорушення (адміністративного чи кримінального) вмотивовані рішення у вигляді висновків скеровуються до розгляду на Вченій раді ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України».

7.9. Комісія при здійсненні своєї діяльності проводить інформаційну роботу щодо популяризації принципів професійної наукової етики та академічної доброчесності учасників освітнього процесів; ініціює проведення досліджень з академічної доброчесності, якості наукової діяльності та освіти; готує пропозиції щодо підвищення ефективності впровадження етичних норм, норм і правил академічної доброчесності в наукову, освітню діяльність; може залучати до своєї роботи експертів з тієї чи іншої галузі, а також використовувати спеціалізовані програмно-технічні засоби для достовірного встановлення фактів порушення норм і правил академічної доброчесності в кожному конкретному випадку.

7.10. Рішення Комісії приймаються відкритим голосуванням. Рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини

присутніх на засіданні членів Комісії. Члени Комісії, у яких наявний конфлікт інтересів, не беруть участь у голосування, про що додатково вказується у протоколі засідання Комісії.

7.11. Засідання Комісії оформлюється протоколом, який підписують Голова та секретар.

7.12. Комісія не менше одного разу на рік звітує про свою роботу перед Вченою радою ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України».

7.13. Будь-який учасник наукового, освітнього процесів ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» може звернутися до Комісії із заявою про порушення норм цього Положення, вносити пропозиції щодо вдосконалення її діяльності.

7.14. Будь-який учасник наукового, освітнього процесів, якому стали відомі факти порушення норм цього Положення чи підготовки про можливість такого порушення, відповідно до Закону України «Про звернення громадян» може звертатися до Комісії із заявою на ім'я її голови. У заяві зазначаються особисті дані заявника (П.І.Б., контактні дані: адреса, телефон, місце роботи (навчання), посада, науковий підрозділ, особистий підпис). Анонімні заяви чи заяви, викладені в некоректній формі, Комісією не розглядаються.

7.15. На засідання Комісії запрошуються заявник та особа, відносно якої розглядається питання щодо порушення нею норм і правил академічної доброчесності. Комісія може проводити розгляд питання щодо порушення норм дотримання академічної доброчесності та наукової етики без присутності заявника чи / та особи, відносно якої розглядається питання (у випадку наявності поважної причини чи її відмови від участі).

7.16. Діловодство Комісії веде секретар. При закінченні строку повноважень Комісії всі її робочі матеріали передаються в архів ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України».

8. Права учасників наукового, освітнього процесів, стосовно яких виявлено факт порушення академічної доброчесності

8.1. Особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;
- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до відповідальності;
- оскаржити рішення про притягнення до відповідальності за порушення норм академічної доброчесності.

8.2. Апеляція подається особисто автором роботи на ім'я директора ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» не пізніше ніж в п'ятиденний строк після оголошення результатів перевірки.

8.3. У разі надходження апеляції директор наказом ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» створює тимчасову апеляційну комісію з розгляду апеляції.

8.4. Персональний склад апеляційної комісії формується з досвідчених та авторитетних наукових працівників ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України». До складу комісії можуть включатися, за їх згодою, інші особи, які не є працівниками ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України». У склад апеляційної комісії не включаються особи, які мають конфлікт інтересів

8.5. Апеляція розглядається апеляційною комісією у строк зазначений в наказі про її створення. Висновок апеляційної комісії оформлюються відповідним протоколом, який підписується всіма членами апеляційної комісії.

8.6. Наукові працівники, здобувачі освіти та інші особи мають право на інші передбачені законодавством способи оскарження звинувачень у порушенні норм і правил академічної доброчесності.

9. Прикінцеві положення

9.1. Положення затверджується Вченою радою ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» і набирає свою силу після введення в дію наказом ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України».

9.2. Положення набирає чинності з моменту затвердження його Вченою радою ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України», уведення в дію наказом ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» та оприлюднення на офіційному веб-порталі ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України».

9.3. Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися за рішенням Вченої ради ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» шляхом затвердження Положення в новій редакції. Після затвердження Положення в новій редакції попереднє Положення втрачає юридичну силу.

9.4. Наукові та інші працівники, учасники освітнього процесів ДУ «ІЕІХ ім. Л.В. Громашевського НАМН України» повинні знати і дотримуватися норм цього Положення. Незнання цих норм не є підставою для їх невиконання.

9.5. Черговий перегляд Положення відбудеться ..... 2027 р.
